

På sporet af den gamle jernbane

Denne cykelrute er en af 8 etaper, der følger sporet efter Juelsmindebanelen så tæt som muligt. Ruten går mest af de asfalterede veje, men kommer også af og til i berøring med grusveje og stier.

Cykelruterne er udformet som rundture, der dels følger banen, dels går ud i landskabet til interessante steder med fortællinger om folk og liv på jernbanens tid.

På kortet er banens forløb indtegnet med sort og selve cykelruten med en kraftig rød streg.

Der er afsat blå punkter på kortet, der viser hen til rutebeskrivelsen og historierne på bagsiden af arket.

Man kan naturligvis starte på ruten, hvor man vil, men i turbeskrivelsen tager vi udgangspunkt i et sted, hvor det er nemt at parkere.

Pas på i trafikken!

På sightseeing kan man glemme de andre trafikanter, så der opstår farlige situationer. Husk at køre ind til siden, gøre tegn og pas på før der stoppes op eller vejene krydses.

Tag hensyn!

Da stationerne i dag er private huse og banens spor er på private arealer, er det vigtigt at respektere dette.

En eller flere etaper

De fleste etaper møder hinanden, så hvis man har lyst til en længere tur, kan man tage den næste etape med.

På turen kan man hente historier og billeder fra Juelsmindebanelens omegn via QR-koder, der scannes med en moderne mobiltelefon.

De historiske ruter bliver til i et samarbejde mellem lokalarkiverne langs banen - og projekt Kend din landsby ved Glud Museum.

Tak til støtten fra Hedensted Kommune og Friluftsrådet.

I folderen "Juelsmindebanelen" fås et samlet overblik med kort og beskrivelse af de 8 etaper.

GOD TUR !

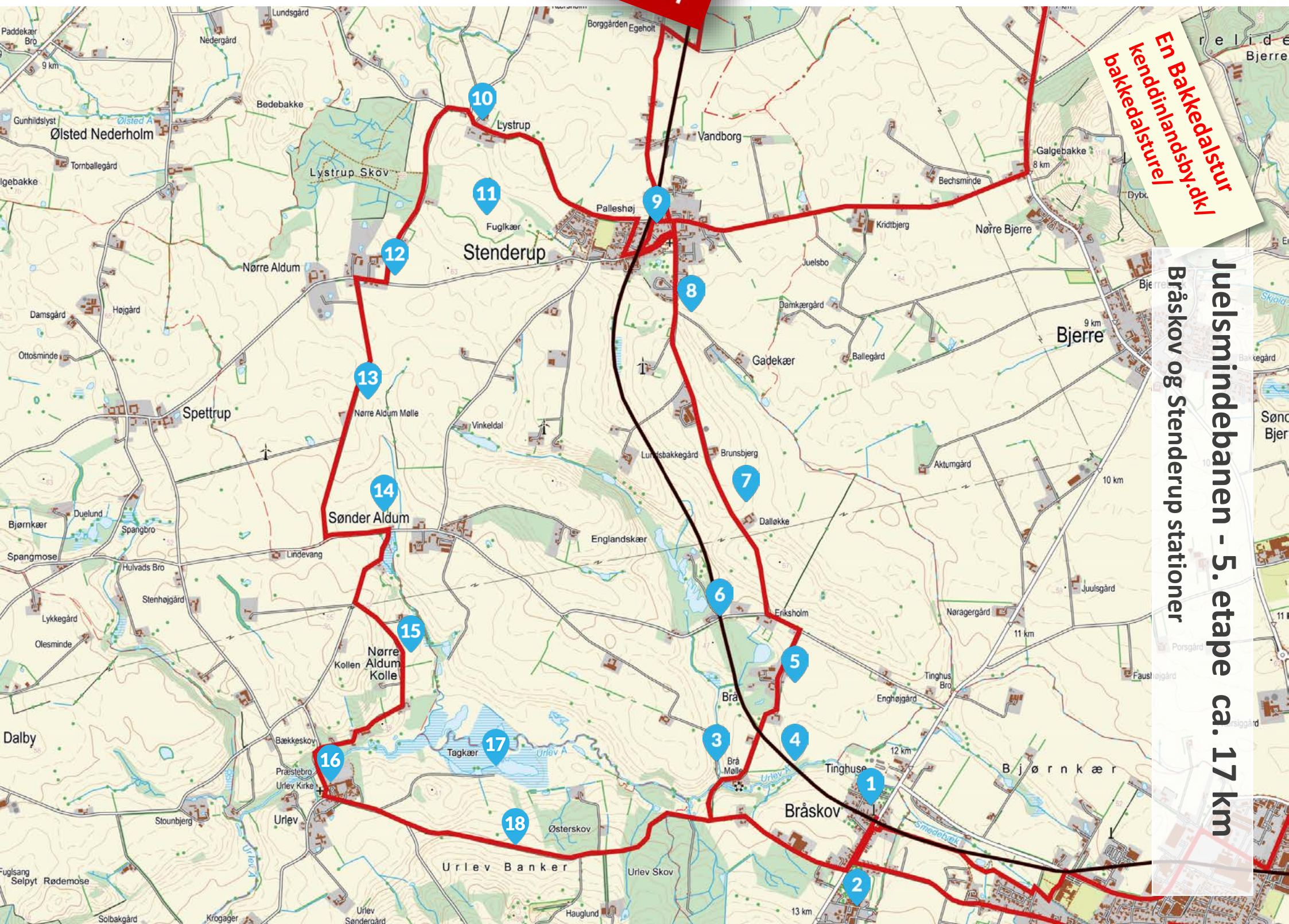

Rejsebud

Småindkøb i Horsens kunne klares af rejsebuddet, der rejste med toget fra Juelsminde om formiddagen. Han kunne kontaktes på stationen og ordne mange forskellige ærinder f.eks. medicin fra apoteket, strømper til opmaskning hos K. Madsen eller afhentning af et repareret ur hos J.P. Nielsen i Jessensgade. Rejsebuddet fik penge med og der var endelig afregning, når han returnerede sidst på eftermiddagen.

Nyheder til tiden

Avistoget ved atten-tiden med de tre Horsens dagblade - Horsens Folkeblad, Horsens Avis og Horsens Socialdemokrat påkaldte sig særlig interesse. Flere af de, der boede udenfor Stenderup by, var mødt frem for at få udleveret avisen med de seneste nyheder. Så skulle nyhederne ikke vente til posten kom med avisen den næste dag.

Parkering i Bråskov langs Bråskovhusvej.

1

Bråskov Station 13,1 km
Stationsområdet lå, hvor der nu er et møde- og aktivitetsområde med overdækket spiseplads. Bråskov Beboerforening stod bag i 2012-13, da projekt "Stationsgrunden" blev til virkelighed. Der er borde/bænke, en mega grill med tilhørende brænde og en 12 hullers KROLF bane. Legepladsen og fodboldmål kom til i 2015. Den tidligere stationsbygning er fint bevaret, ligesom det lille pakhuis, der ligger ud mod aktivitetsområdet, hvor banen gik i sin tid.

Bråskovhus er byens forsamlingshus.

Den store, høje bygning på Bråskovvej 46 er det tidligere posthus. Bråskov var postcenter for denne del af herredet. På den modsatte side af landevejen ligger den gamle købmandgård, der blev placeret praktisk helt op til jernbanesporet.

Kør op ad Bråskovvej.

2

Bråskovgård

Efterskolen ligger på venstre side efter Søndergade og har tidligere være "opdragelsesanstalt" for unge kriminelle. I dag er Bråskovgård en moderne efterskole med spændende linjefag som Outdoor, Gastronomi, Tech-lab, Jagt, Heste og Landbrug. Her er 70 ha, hvor eleverne kan boltre sig.

3

Brå Mølle

Møllen kan spores helt tilbage til 1400-tallet. De to udlænger er genopført i gammel stil efter brand. Møllehuset indeholder vandhjul og anlægget er stadig vandførende. Et typisk anlæg med mølledam, overløbskanal og møllekanal. I 1980 blev der atter opsat brystfaldhjul, og senere installeret turbine, som kunne producere strøm til møllegårdens opvarmning. Ved et større naturgenopretningsprojekt i 2017 fik Urlev Å et slynget forløb og et rør lagt uden om mølledammen. Fiskene kan nu frit komme frem og tilbage i vandløbet. Den fine vandmølle er beboelse, værksted og galleri for skulptør Ulrich Schreiber.

4

Jernbanebroen

Der går en vandresti fra Brå Mølle ind til den flotte jernbanebro over åen. Man kan med forsigtighed cykle hen til broen. Stien er en rundtur, der går over omkring Bråskov – ca. 3 km. Kør videre op ad Brå Møllevej.

Brå

Den oprindelige gamle landsby bestod af 5 gårde, der blev udskiftet i 1782. Der er rejst en mindesten over dette arbejde, hvor gårdene fik deres mange spredte jordstykker samlet i få store marker. Senere flyttede nogle af gårdene ud på deres marker udenfor landsbyen.

5

Bråkedlen

Et af de helt store jernalderfund i Danmark blev gjort herinde på marken ved Brå. Kedlen var hugget i stykker, gravet ned og dækket med store sten. Den var fremstillet ca. 300 år f. Kr. af bronze med bæreringe af jern og støbte ugle- og tyrehoveder. Den 600 liter store kedel hører til blandt de fornemste offergaver fra den tid. Bråkedlen er rekonstrueret og udstillet på Moesgaard Museum. For enden af Brå Møllevej ligger den tidligere hovedskole.

6

Brå Trinbræt

Hvor banen krydsede Dalbyvej lå Brå Trinbræt.

Fortsæt ad Bråvej og hold til højre mod Stenderup.

7

Udsigt

Her fra vejen er der en vid udsigt over markerne og Bjerrelide med Galgebakken i baggrunden.

Stenderup med kirke ses længere fremme.

Fra vejen kan man inde på markerne til venstre se jernbanedæmninger, anlagt over de dybe steder, så banen kunne få et jævnt forløb.

8

Stenderup Teglværk

Til venstre for vejen ind i Stenderup ligger resterne af det førhen så stolte teglværk. Her byggede Jens Peter Jensen Roushøj i midten af 1800-tallet et teglværk, der med tiden fik sat Stenderup på det industrielle landkort. En moderne ringovn og Danmarks næsthøjeste skorsten vakte opsigt og var basis for en stor produktion af mursten og drænrør. Sønnen, Peter Roushøj, kom med i driften og blev sidst i 1870'erne en af fortalere for en jernbane fra Horsens til stranden ved Klakring - med en havn for enden af sporet. Og både jernbane og havn blev til virkelighed med Stenderup Teglværk som en af Juelsmindebanens største kunder.

Foran ligger **Stenderup Kirke** med købmanden – tidligere Dag'li Brugs – overfor. Lidt længere henne til højre den tidligere skole fra 1917 på Lærkevej 1 og bagved ligger degneskolen opført 1853.

På "Trekanten" ved kirken er der et kort over byen. Mange af byens huse er forsynet med QR-koder, hvorfra man kan hente mere om husenes historie.

Kør ad Hedenstedvej hen til Stationsvej.

Stationsbyen voksede op med handlende og håndværkere henad Hedenstedvej. Mejeriet blev bygget langs banen på Gl. Mejerivej. En foderstofforretning kom til på Stationsvej, hvor den gamle station med pakhuis stadig ligger.

9

Stenderup Station - Stationsvej 3 9,3 km
Stationen blev bygget et par hundrede meter vest for landsbyen. De gamle gårde lå nordøst for kirken omkring vejkrydset, hvor forsamlingshuset ligger.

Fortsæt ad Stationsvej og til venstre ad Lystrupvej.

10

Lystrup

De gamle gårde repræsenterer forskellige tiders byggestile på landet. Der er 1700-tallets gård i bindingsværk og stråtag, den pudsede gård fra omkring 1900 og den lidt senere gård i røde sten.

Kør ad grusvejen Lystrup Skovvej.

Ved Lystrup Skovvej 4 er der en sti – et "Spør i landskabet" - ned mod Fuglkjær.

11

Den spanske soldatergrav

De lokale fortæller, hvordan en spansk underofficer endte sine dage her i Fuglkær. Han blev offer for kaptajn Cien-Fuegos spidse kårde og blev begravet i skel, hvor Nr. Aldum, Lystrup og Stenderup ejerlav mødes. Et sådant trebundet markskel forhindrer, at han går igen. De nærmere omstændigheder udredes via en QR-kode på stedet.

12

Nørre Aldum

I Nørre Aldum drejes til højre ad Hedenstedvej. Her ligger Østergård og herefter byens gamle smedje.

Ved transformatorårnet drejes til venstre ad Nr. Aldum Møllevej, der går ud over de åbne marker.

13

Nørre Aldum Mølle

Helt alene her ude med frit udsyn til alle sider ligger den gamle mølle – uden sine vinger.

Drej til venstre ad Dalbyvej. Kør evt. et smut ind i Sønder Aldum og tilbage til Markdalen.

14

Sønder Aldum

En mindre landsby ved ådalen Urlev Å. Landsbyen består af flere gårde herunder den pompøse Sønder Aldumgård, som ligger centralt placeret i byen. Sønder Aldum fremstår velbevaret med huse og gårde tæt placeret langs det slyngede vejforløb Dalbyvej.

Følg Markdalen og drej til venstre ved Kollen.

15

Kollen

Her inde langs den snoede grusvej ligger bl.a. FDF hytten Kollen. Oprindeligt et mindre husmandssted i, der i 1972 blev købt af FDF Torsted. Den er sidenhen ombygget, så der nu er plads til 30 overnattende gæster. Hytten udlejes i dag til mange forskellige formål, også til private.

Drej til venstre op ad Præstebrovej.

16

Castberggård

Castberggård er opkaldt efter lægen P.A. Castberg, der i 1807-1823 var frontfigur for døves vilkår. I 1986 blev Danmarks eneste højskole for døve etableret i det, der engang var Urlev Præstegård. Efter omfattende om- og tilbygninger fungerer Castberggård i dag som et tilbud til døve og personer med høretab fra ind- og udland.

Fortsæt mod Bråskov ad Østerskovvej.

17

Tagkær

Der er anlagt en natursti fra Urlev ud i det store eng- og kærrområde ved Urlev Å. Her er opsat et fugletårn med udsyn over landskabet, hvor lodsejerne ved naturgenopretning igen har skabt små søer og et åløb, der slynger sig gennem engene.

18

Urlev Banker

På turen tilbage mod Bråskov ses de høje banker oppe til højre. Ser man tilbage mod Urlev er der den skønneste udsigt over de varierede landskab.

Et slag kort mens vi venter!

Til- og frakobling af togvogne på sidesporet tog tid – og her måtte passagererne pænt vente. Når manufakturhandler Sørensen fra Horsens var på vej til sommerhuset i Juelsminde kunne han ofte nå et slag kort med sin bror, bagermester Sørensen, Stenderup Bageri, imens der blev rangeret. De havde den aftale, at lokomotivføreren gav signal, når toget var klar til afgang.

Få flere historier og billeder

på kenddinlandsby.dk/QR0110
Det gøres nemt ved at skanne koden her:

